

تفسیر ده دقیقه‌ای قرآن کریم ؛ بر ساحل نور

استاد سید جواد بهشتی

موضوع: حسودان لجوج

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

خدا را شکر می‌کنیم که به صفحه ۱۷ رسیدیم.

«نسخ» یعنی یک قانونی کنار گذاشته شود و به جای آن قانون دیگری بیاید. الان در دنیا و در همه کشورهای مرسوم است که مدتی بعد از اجرای یک قانون، آن را سبک و سنگین می‌کنند و تغییر می‌دهند؛ اما آیا خداوند هم این کار را می‌کند؟ آیا خداوند که علم بی‌نهایت دارد، «نسخ» می‌کند؟ یعنی ممکن است یک قانونی را که برای خوشبختی، رشد و تعالی انسان‌ها فرستاده، عوض کند؟ بله، این به دلیل مقتضیات زمان است.

مسلمان‌ها سال‌ها به سمت بیت المقدس نماز می‌خواندند تا اینکه در نماز ظهری و در مدینه جبرئیل نازل شد و کتف پیغمبر را از سمت بیت المقدس به سمت کعبه چرخاند؛ از آن روز به بعد مسلمان‌ها موظف شدند به سمت کعبه نماز بخوانند.

آیه زیر مربوط به این موضوع است...

صفحه ۱۷

سوره مبارکه بقره

آیات ۱۱۲-۱۰۶

آیه ۱۰۶ : «مَا نَنْسَخْ مِنْ آيَةٍ أَوْ نُنسِهَا نَأْتِ بِخَيْرٍ مِنْهَا أَوْ مِثْلَهَا» أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ
 «مَا نَنْسَخْ مِنْ آيَةٍ» نسخ نمی‌کنیم آیه‌ای را، قانونی را، «أَوْ نُنسِهَا» یا به تأخیر نمی‌اندازیم نسخ آیه‌ای را مگر اینکه «نَأْتِ بِخَيْرٍ مِنْهَا أَوْ مِثْلَهَا» بهتر یا مشابه آن قانون را بیاوریم، ما خدا هستیم و بر اساس تدبیر و حکمت خودمان گاهی قانون‌ها را تغییر می‌دهیم. «أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ» آیا نمی‌دانی که خداوند بر هر کاری تواناست؟!

اما یهودی‌ها زمزمه‌ای را بین مسلمان‌ها راه انداختند که بالاخره چه شد؟! بیت المقدس درست بود یا کعبه درست است؟ اگر بیت المقدس درست بود چرا تغییر کرد؟! و اگر کعبه درست است نمازهایی که تا الان خواندیم چه می‌شود؟!

این آیه می‌فرماید: خداوند بر هر کاری تواناست، دست خداوند بسته نیست، ولی یهودی‌ها می‌گفتند دست خداوند بسته است و اگر قانونی را بفرستد دیگر تغییر نمی‌دهد.

آیه ۱۰۷ : «أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ» وَمَا لَكُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ

«أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ» آیا نمی‌دانی که همه فرمانروایی و سلطنت آسمان‌ها و زمین از آن خداست؟ «وَمَا لَكُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ» و شما سرپرست و یاری کننده‌ای جز خداوند ندارید.

آیه ۱۰۸: «أَمْ تُرِيدُونَ أَنْ تَسْأَلُوا رَسُولَكُمْ كَمَا سُئِلَ مُوسَىٰ مِنْ قَبْلُ» وَمَنْ يَتَّبِعِ الْكُفْرَ بِالْإِيمَانِ فَقَدْ ضَلَّ سَوَاءَ السَّبِيلِ

«أَمْ تُرِيدُونَ أَنْ تَسْأَلُوا رَسُولَكُمْ كَمَا سُئِلَ مُوسَىٰ مِنْ قَبْلُ» یهودی‌ها علاوه بر اینکه خودشان مسلمان نمی‌شدند، به سراغ مسلمان‌ها می‌رفتند تا آن‌ها را کافر، بی‌انگیزه و سست کنند. این آیه می‌فرماید: نکند همان سوال‌هایی را که یهودی‌ها از پیغمبرشان موسی بن عمران برای بهانه‌جویی می‌پرسیدند، شما هم می‌خواهید از آن پرسش‌ها بکنید؟!

«أَمْ تُرِيدُونَ» یا می‌خواهید «أَنْ تَسْأَلُوا رَسُولَكُمْ» تقاضا کنید از پیامبران، «كَمَا سُئِلَ مُوسَىٰ مِنْ قَبْلُ» همان خواسته‌هایی که یهودی‌ها از پیامبرشان داشتند، «وَمَنْ يَتَّبِعِ الْكُفْرَ بِالْإِيمَانِ فَقَدْ ضَلَّ سَوَاءَ السَّبِيلِ» هرکس عوض کند کفر را با ایمان -ایمان را بدهد و کفر را بگیرد- از راه مستقیم گمراه شده است، «سَوَاءَ السَّبِيلِ» یعنی راه مستقیم.

مسلمان‌ها آگاه باشید و دشمنان را خوب بشناسید. امیرالمؤمنین علی علیه السلام فرمود: «زیرک‌ترین شما دشمن شناس‌ترین شما است»، این آیه هشدار می‌دهد...!

آیه ۱۰۹: «وَدَّ كَثِيرٌ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ لَوْ يَرُدُّونَكُمْ مِنْ بَعْدِ إِيمَانِكُمْ كُفَّارًا حَسَدًا مِنْ عِنْدِ أَنْفُسِهِمْ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْحَقُّ» فَاعْفُوا وَاصْفَحُوا حَتَّىٰ يَأْتِيَ اللَّهُ بِأَمْرِهِ» إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

«وَدَّ كَثِيرٌ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ لَوْ يَرُدُّونَكُمْ مِنْ بَعْدِ إِيمَانِكُمْ كُفَّارًا» بسیاری از اهل کتاب -یهودی‌ها و مسیحی‌ها- دوست دارند، برنامه ریزی می‌کنند و هدف خود قرار داده‌اند که چه کاری بکنند تا شما را از ایمان‌هایتان به کفر برگردانند، چرا؟

«حَسَدًا» از روی حسادت؛ خوش ندارند که پیامبر آخرالزمان حضرت محمد صلی الله علیه و آله و سلم از این منطقه باشد، بلکه دوست داشتند از بین بنی اسرائیل باشد. «حَسَدًا مِنْ عِنْدِ أَنْفُسِهِمْ» از روی حسادتی که برخاسته از روحيات آن‌ها بود.

«مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْحَقُّ»، اینطور نیست که اسلام، قرآن و پیامبر را نشناسند؛ بعد از آنکه حق برای آن‌ها روشن شد مخالفت کردند. امروز هم آدم‌های لجباز و حسودی داریم که حق را می‌شناسند ولی زیر بار نمی‌روند.

این آیه‌های تازه و به روز برای همه روزگاران است.

مسلمان‌ها چه کار کنند؟

«فَاعْفُوا» مسلمان‌ها گذشت کنید، «وَاصْفَحُوا» و ندیده بگیرید. امروز وقت درگیر شدن نیست بلکه وقت تجدید قوا و خودسازی است. فرمان درگیری از جانب خداوند خواهد آمد، فعلاً وظیفه شما این است: «فَاعْفُوا» گذشت کنید، «وَاصْفَحُوا» ندیده بگیرید، مدارا کنید و نرمی به خرج بدهید، «حَتَّىٰ يَأْتِيَ

اللَّهُ بِأَمْرِهِ» تا خداوند فرمانش را به شما برساند، «إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ» خداوند بر هر چیزی و بر هر کاری تواناست.

پروردگارا! دیگر چه کار کنیم؟

آیه ۱۱۰: «وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَمَا تُقَدِّمُوا لِأَنْفُسِكُمْ مِنْ خَيْرٍ تَجِدُوهُ عِنْدَ اللَّهِ» إِنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ»

«وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ» و نماز را به پا دارید، خودسازی کنید؛ «وَأَتُوا الزَّكَاةَ» به بیچاره‌ها برسید، زکات بپردازید، فعلاً وظیفه شما درگیر شدن با یهود نیست؛ «وَمَا تُقَدِّمُوا لِأَنْفُسِكُمْ مِنْ خَيْرٍ تَجِدُوهُ عِنْدَ اللَّهِ» مطمئن باشید هر کار خیری برای خودتان از پیش فرستادید نزد خدا خواهید یافت؛ در قیامت عبادات، خدمات و خیرات‌تان همه مورد مشاهده شما قرار خواهد گرفت، «إِنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ» حقیقت این است که خداوند به آنچه انجام می‌دهید بیناست.

آیه ۱۱۱: «وَقَالُوا لَنْ يَدْخُلَ الْجَنَّةَ إِلَّا مَنْ كَانَ هُودًا أَوْ نَصَارَى» تِلْكَ أَمَانِيُّهُمْ» قُلْ هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ»

«وَقَالُوا لَنْ يَدْخُلَ الْجَنَّةَ إِلَّا مَنْ كَانَ هُودًا أَوْ نَصَارَى» یکی از خصلت‌های زشت انحصار طلبی است مثلاً فقط بگویند من، حزب من، کشور من یا نژاد من. یهودی‌ها و مسیحی‌ها می‌گفتند: فقط یهودی‌ها به بهشت می‌روند، فقط مسیحی‌ها به بهشت می‌روند.

«وَقَالُوا» گفتند، «لَنْ يَدْخُلَ الْجَنَّةَ» هرگز به بهشت وارد نمی‌شود کسی «إِلَّا مَنْ كَانَ هُودًا» مگر اینکه یهودی باشد، «أَوْ نَصَارَى» یا مسیحی باشد، «تِلْكَ أَمَانِيُّهُمْ» این خیالات آن‌هاست، این حرف پشتوانه علمی ندارد، «قُلْ» ای پیامبر بگو، «هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ» اگر راست می‌گویید برای این حرفتان دلیل بیاورید...

ما چه ادعایی داریم؟ چه کسی به بهشت می‌رود؟

آیه ۱۱۲: «بَلَىٰ مَنْ أَسْلَمَ وَجْهَهُ لِلَّهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ فَلَهُ أَجْرُهُ عِنْدَ رَبِّهِ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ» «بَلَىٰ» درست این است که، «مَنْ أَسْلَمَ وَجْهَهُ لِلَّهِ» هر کس تسلیم وجه پروردگار شود، تسلیم خدا شدن به معنای ایمان است، «وَهُوَ مُحْسِنٌ» و عمل - «مُحْسِنٌ» یعنی عمل - خوب انجام دهد، «فَلَهُ أَجْرُهُ عِنْدَ رَبِّهِ» پاداش او نزد پروردگارش ذخیره می‌شود، «وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ» بر چنین کسانی ترسی نیست، «وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ» و این‌ها غصه ندارند.

ما در آیات چند صفحه قبل هم این را خواندیم: «الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ» کسانی که ایمان آوردند و عمل صالح انجام دادند، آن‌ها خوف و ترسی ندارند. ملاک ما این است... چه کسانی به بهشت می‌روند؟ مؤمنان صالح.

خدانگهدار شما...